

תורת המעדנים

מבית מכון "מעדני אשר"

בענין: נדרים ושבועות

בפרשתן ל' ג' לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה

שניסת, אבל אפשר דלאינש אחרינא לא מהני הפרה בנדר בכתב, כך תירץ בשו"ת חתם סופר יור"ד סימן רכ"ז.

ב. לא אמרינן לא אתי דיבור ומבטל מעשה, אלא בדיבור של עצמו לא יבטל מעשה עצמו, אבל התרת נדרים שהקב"ה נתן כח לבעל או יחיד מומחה או ג' הדיוטות שדיבורם יבטל הנדר, בזה אמיץ כחם של אלו לבטל אפילו מעשה הנודר, כך תירץ בשו"ת חתם סופר יור"ד סימן רמ"ג, עיין ילקוט הגרשוני אות ג' מה שכתב בזה.

ג. ע"פ מה שכתב התומים חו"מ סימן צ"ו בטעמא דשבועה בכתב מהני משום דראוי לבילה דיכול לאמרו בעל פה, א"כ א"ש דכיון דכל החלות של נדר בכתב משום דראוי לבילה, א"כ מהני הפרה כמו בדיבור, כך תירץ בשו"ת מהרש"ם ח"א סימן ס'.

אבל הרבה אחרונים חולקים וסבירא להו דנדר ושבועה ע"י כתב לא מהני: בשו"ת מהר"ם גלאנטי סימן י"ג כתב דמהא דכתב הרמב"ם פרק ו' הלכות נדרים ס"ק י"ח דמי שנשבע או נדר שלא ידבר עם חבירו מותר לכתוב לו בכתב הענין שרוצה להשמיעו, חזינן דכתיבה אינו בכלל אמירה, ילפינן דהכותב צוואתו בחייו וכותב שיתן כך וכך להקדש, שאין כאן נדר שלא הוציאו בפיו והתורה אמרה בפרשתן ככל היוצא מפיו יעשה.

אבל בנחלת שבעה מהדורא בתרא סימן ל"ח תמה עליו וז"ל ודבריו תמוהין מאד דגבי נדרים הלך אחר לשון בני אדם, ולכן מי שנדר שלא ידבר עם חבירו אין כתיבה בכלל כי לא היה דעתו רק על אמירה, משא"כ הכא כתיבה בכלל.

וכן בשו"ת שב יעקב יור"ד סימן מ"ט כתב דאם כתב בכתב ידו נדר או שבועה לא מהני כלום, דבעינן לבטא בשפתיים וע"י כתיבה לא מקרי ביטוי שפתיים.

ומביא ראיה: מהא דאמרינן בגמ' מגילה י"ח ע"ב על הא דאמרינן במשנה שאם היה כותב את המגילה יצא, דמיירי שהיה כותב פסוק פסוק וקורא לה, ומדוע צריך לקרוא הא כיון דכותב הוא כתיבה

אדם שכתב במכתב אני נשבע האם יש לו דין שבועה או דילמא אינו כלום?

יש לחקור אדם שכותב נדר או שבועה האם יש לזה דין נדר ואם אינו מקימו עובר על לא יחל דברו או דילמא אינו עובר כיון דלא אמרו בפיו

הנה בשו"ת חות יאיר סימן קצ"ד כתב וז"ל נראה לי פשוט דכל שמקבל עליו בנדר או בשבועה ולא דיבר רק כתב בפנקסו או מקבל עלי לצום בה"ב או ליתן צדקה כך וכך הויא כאילו הוציאו בפיו, ואע"ג דקימ"ל רמב"ם פרק ו' מהלכות נדרים הלכה י"ח הנודר מלדבר עם חבירו מותר לכתוב לו, שאני נדרים דאזלינן בהו בתר לשון בני אדם, וודאי בלשון בני אדם דיבור אינו מענין הכתיבה, מ"מ לא יוגרע כח הכתיבה לענין קיום הדבר, ומצינו דעדיף מיניה שהרי לית ביה טענת השטאה, וטענת השבעה, משא"כ בדיבור.

וכן פסק בשו"ת חתם סופר יור"ד סימן רכ"ז דנדר ושבועה בכתב מהני וצריך התרת נדרים.

יש להקשות: א"כ לא יהיה הפרה לנדר ושבועה בכתב, דהא קימ"ל בגמ' קדושין נ"ט ע"א דלא אתי דיבור ומבטל מעשה, וכיון דהנדר או השבועה היה בכתב, א"כ לא מהני הפרה שהוא בעל פה, וכי תימא שבאמת בנדר ושבועה על כתב לא מהני התרה, א"כ מדוע איתא בגמ' גיטין ל"ו ע"ב על הא דאיתא במשנה שם דהתקין ר"ג שאלמנה נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה, דאם ניסת אין מדיירין אותה משום דהבעל יפר לה, ואם אמת דנדר בכתב לא מהני הפרה, א"כ שידירו אותה בכתב, אלא ש"מ דמהני הפרה אף בנדר בכתב, וקשה מדוע, כך נשאל החתם סופר בשו"ת יור"ד סימן רכ"ז, וכן בכתב סופר שם בגיטין, וכן בשו"ת מהרש"ם ח"א סימן ס'.

איכא כמה תרוצים

א. אפשר כיון דהנודרת על דעת בעלה נודרת, לאו ביטול היא, אלא דלא חל כלל לכן בעל יכול להתיר אם היה בכתב לכן אין נודרין אחר

מיד, א"כ ה"ה בכל פעם שמקבל עליו לעשות איזה דבר צריך לעשותו מיד דחיישינן שמא ימות.

ודוחה: דשם כיון דאמר לא אפטר מן העולם דחיישינן שמא ימות ולא יתקיים, משא"כ כשמקבל בסתמא אפטר דלא דחיישינן.

וכתב ומצאתי הדבר מבואר בש"ע יור"ד סימן רל"ב ס"ק י"ב בהג"ה וז"ל מי שנשבע או נדר לעשות דבר תוך שנה או ביום פלוני יש לו לעשותו מיד או בשחרית כשיגיע אותו יום שמא ישכח אח"כ ולא יעשנה ויעבור על נדרו.

וכן בשו"ת עמק יהושע סימן י"ט נשאל בשאלה הנ"ל, ומביא דהמהרי"ט בח"א סימן רל"א כתב דאם נדר או נשבע לקיים איזה דבר אין כופין אותו לקיים אותו מיד, דהא כל זמן שסיפק בידו לעשות אינו עובר, ואם ימות או יארע לו איזה אונס, הרי אנוס בדבר ואינו עובר, ע"כ אין כופין אותו.

ומסיק: דעכ"פ לכתחילה בודאי לעשות מיד ומביא מהג"ה הנ"ל המובא ברמ"א דלכתחילה צריך לעשותו מיד, אבל ליכא חיוב.

וכן משמע מהא דקימ"ל אור"ח סימן תקס"ח דמי שנדר להתענות סך תעניות יכול לדחותם עד ימות החורף ויכול ללות יום ארוך ולשלם יום קצר בימות החורף דכל אחד מקרי יום, חזינן דמצד הדין אינו צריך לקיימו נדר מיד אחר שנדר.

אבל במגן אברהם שם מובא במשנה ברורה שם תמה וז"ל וצ"ע דיתחייב להתענות מיד דשמה ימות קודם, וכן משמע ביר"ד סימן רי"ט שכתוב שם מי שנדר לקנות בית חייב לקנות בית ראשון ההגון לו, והא דאמרינן בריש נדרים דדוקא כשאמר לא אפטר מן העולם עד שאיזה נזיר אז צריך להיות נזיר מיד, ומדוע לא אמרינן דכל היכא דאומר שאיזה נזיר צריך להיות מיד דחיישינן שמא ימות, היינו משום דלא משכח בענין אחר דאם אמר סתם הרי עלי להיות נזיר הרי הוא נזיר מיד, ואם אמר הרי נזיר לכשארצה הא קאמר לכשארצה, משא"כ כשאומר הריני נודר להתענות יום אחד צריך להתענות יום ראשון שיכול להתענות וכ"ש כשחייב תענית מכח התשובה דשמה ימות בלא תשובה, אבל לזמן מועט לא דחיישינן למיתה.

יש להקשות: לכל הני פוסקים דסוברים שאין צריך לקיים הנדר מיד, מהא דאמרינן בגמ' ב"ק פ' ע"א, וכן נפסק יור"ד סימן רי"ט מי שנדר ליקח בית וליקח אשה בארץ ישראל אין מחייבין אותו ליקח מיד עד שימצא את ההוגנת לו, ומעשה באשה אחת שהיה בנה מיצר לה וקפצה ונשבעה כל מי שיבא איני מחזירתו וקפצו עליה בני אדם שאינם מהוגנין וכשבא הדבר אצל חכמים אמרו לא נתכוונה אלא להגון לה, אלמא דווקא משום דלא נתכוין אלא לההוגנת לה, אבל בלא"ה מחייבין אותה ליקח מיד, כך מקשה המהרי"ט ח"א סימן ל"ט, וכן במחנה אפרים הלכות שבועות סימן י"ט, וכן בעמק יהושע סימן י"ט, וכן בשו"ת אמרי יושר ח"ב סימן צ"ח ס"ק ג, ועיין יד שאול יור"ד סימן רי"ט שהביא ראשונים שמקשים מדוע איש הזה לא עברה על כל תאחר.

יש שמתרץ: דליקח אשה, ובית בארץ ישראל הוא מצוה לכן היה עובר על זה כל תאחר מיד, כמו שבצדקה עוברין כל תאחר, ורק משום שהתכוונה להגון לכן אינו עובר, משא"כ בנדרי רשות ליכא חיוב לקיימו מיד, כך תירץ בשו"ת מהרי"ט ח"א סימן קל"א. ועיין ריטב"א ראש השנה ו' ע"א דכתב דגם בנדרי איסור יש כל תאחר, עיין גליוני הש"ס נדרים ג' ע"ב, ובשלמי נדרים שם, וברמב"ן ספר המצות מצוה צ"ד.

כדיבור ויצא ידי חובתו, אלא מדאמרינן דכשכותב צריך נמי לאמר חזינן דלא אמרינן כתיבה כדיבור, א"כ ה"ה לגבי נדר ושבועה כשכותב לא הוא כאילו אומר.

וכן כתב החכם צבי בתשובות הנספחות בסוף הספר סימן א' בסופו, מובא בגליוני הש"ס מגילה י"ח ע"ב וז"ל ופשוט כביעתא בכיתחא דבין נדר ובין שבועה צריך לבטא בשפתים ואם לא ביטא אף שכתב בשטר באלה ובשבועה אין בו ממש, ואין זה צריך ראייה שהרי התלמוד והפוסקים מלאים מזה.

וכן בשו"ת נודע ביהודה חו"מ מהדורא קמא סימן ל' ס"ק י"א, עיין אמרי בינה נדרים סימן כ"ז כתב דלא מהני נדר ושבועה בכתב, כיון דכתיב לבטא שפתים.

ויש שיטה שלישית: דבשו"ת הר"י מיגאש סימן קכ"ו מובא בגליוני הש"ס מגילה י"ח ע"ב כתב וז"ל אם כתב בכתב ידו שבועה חייב לקיים מה שנשבע, ואם לא קיים דינו מסור לשמים, אבל אין לחייבו בדיני אדם הואיל ולא הוציא שבועה מפיו.

ולענין הלכה: כתב בשו"ת דברי חיים יור"ד ח"א סימן י"ז, וכן בסימן י"ח דאף דמיסתבר ששבועה בכתב אינה כלום, אך כיון שגאון אחרון שהוא בתראי הוא ניהו החתם סופר פסק הלכה למעשה ששבועה בכתב היא שבועה, א"כ אין להקל בזה ומדי ספיקא דאורייתא לא נפקא.

וכן כתב בשו"ת מהרש"ם ח"א סימן ס' שאין להקל בשבועה בכתב, שהרי בהגהת מחנה אפרים על הטור אה"ע לדף קי"ט הביא בשם הרשב"א שפסק להדיא דבכתב אני נשבע לעשות דבר פלוני הרי זה שבועה כמוציא בפיו, וכן בשו"ת מהרשד"ם סוף סימן פ' הביא כן מתשובת מהר"י הלוי.

אדם שנדר לאכול איזה מאכל או לעשות פעולה

האם צריך לאכול מיד או לקיים מיד?

יש לחקור מי שנדר לאכול איזה מאכל או לעשות איזה פעולה האם צריך לקיימו מיד דחיישינן שמא ימות או דילמא אינו צריך לקיים מיד דלא דחיישינן שמא ימות.

הנה הריב"ש סימן קצ"ח כתב שמי שנשבע להזמין בתו לנשואין ולא קבע זמן מחויב להזמין מיד, שמיד חל עליו קיום שבועתו, ואע"פ שכל שלא קבע זמן, אינו עובר על שבועתו כל זמן שבידו לקיימו, מכל מקום מעתה הוא חייב לקיימו דומיא דהא דאמרינן בגמ' נדרים ג' ע"ב דהאומר לא אפטר מן העולם עד שאיזה נזיר דחייב למנות נזירות מיד, ואם לא מונה עובר בכל תאחר, א"כ בשאלה הנ"ל חייב מיד להזמין את בתו.

אבל במחנה אפרים הלכות שבועות סימן י"ד תמה עליו וז"ל ודבריו צריך לבאר דנראה דמההיא ליכא ראייה דהתם שאני משום דאמר לא אפטר מן העולם עד שאיזה נזיר, הכי קאמר הרי עלי למנות נזירות בענין שלא יהא חשש בדבר שאשלים נזירותי קודם שאפטר מן העולם ומשום הכי קם בכל תאחר מיד, אבל בנשבע או נודר סתם ליכא למיחש לשמא ימות, דאנוס הוא.

וכן ביד שאול יור"ד סימן רל"ט ס"ק ז' כתב וז"ל ראוי להסתפק מי שנשבע שיאכל אם יש איזה גבול עד איזה זמן מחויב לקיים שבועתו.

ומביא ראייה: מהא דאמרינן בגמ' נדרים ג' ע"ב דאם אדם אומר לא אפטר מן העולם עד שאיזה נזיר, דאמרינן דהוא נזיר לאלתר דחיישינן דילמא מיית השתא, חזינן דחיישינן למיתה וצריך לקיימו

הנשבע לעשות דבר באמצע הלילה האם יש לו איסור ללכת לישון?

יש לחקור מי שנשבע לעשות איזה דבר באמצע הלילה האם יש לו איסור ללכת לישון שמא ירדם או דילמא לא חיישינן ומותר ללכת לישון

איתא בגמ' סוכה כ"ו ע"א ת"ר אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה ואין ישינים שינת עראי חוץ לסוכה, ובגמ' מפרש טעם שמא ירדם.

הנה הריטב"א סוכה כ"ו ע"א ד"ה רבא כתב דמהא דסוכה יש למידין שהנשבע או הנודר לעשות דבר בחצי הלילה אסור לו לישון קודם לכן, שמא ירדם באותו שעה ולא יעשה מצוותו.

אבל הריטב"א דוחה: דליכא להביא ראייה מכאן דדווקא בדבר שהאסור בגוף השינה אז אסרינן, משא"כ בנשבע לעשות דבר באמצע הלילה שאין השינה אסורה לו כלל אלא שצריך לעשות מצוותו אז אין לנו למונעו משינה קודם לכן.

ובחדושי רע"א יור"ד סימן ר"ג כותב דלפי זה מי שנשבע שלא ישן שינת קבע צריך להעיר אותו, משום דהויה השינה בגוף האיסור.

יש להקשות: על הריטב"א מהא דאמרינן בגמ' ברכות ד' ע"ב חכמים עשו סייג לדבריהם כדי שלא יהא אדם בא מן השדה בערב ואומר אלך לביתי ואישן קמעא ואח"כ אקרא ק"ש ואתפלל וחוטפתו שינה ונמצא ישן כל הלילה, חזינן דאף היכא דהשינה לא הויה מגוף האיסור אפ"ה אסור, כך הקשה בשו"ת עובר אורח לאדרת סימן ר"ס, וכן בעמק סוכות עמ"ס סוכה.

איכא כמה תרוצים

א. שאני התם דכבר הגיע זמן החיוב של קריאת שמע, לכן אסור לישון, אף דהשינה לא הויה מגוף האיסור, משא"כ בנשבע לעשות דבר בחצי הלילה שעדין לא הגיע זמן החיוב, כך תירץ בעמק סוכות עמ"ס סוכה כ"ו ע"א

ב. דווקא באדם פרטי שנשבע לעשות דבר בחצי הלילה, הוא שכתב הריטב"א שאין לחוש להחמיר עליו בזה למונעו משינה קודם לכן, אבל בקריאת שמע ראו חכמים לתקן סייג בדבר שהוא נוהג תמיד ובכל אדם, והוא דבר שאי אפשר כלל לאכול ולשתות מעט ושלא יישן כל הלילה בשעה שהוא יגע ממלאכתו, משא"כ בנידון הריטב"א שנשבע אחד לשעתו לעשות דבר בחצי הלילה ואחריותו עליו ואינו יגע מן השדה איזה מקום יש לאסור כלל, כך תירץ בעובר אורח לאדרת בסימן ר"ס.

מדוע חייבים לשלם הנדבות שמנדבים בשעת עליה לתורה הרי הוא לא אומר שיתן?

יש לחקור הבטחות שמבטיחים בעת עלייה לתורה האם חייבים לשלם, כיון שהאדם שמבטיח לא אמר כלום שיתן, רק הגבאי אומר בעבור שיתן, והעולה לתורה אומר את הסכום, א"כ במה נתחייב, או דילמא כיון שאמר את הסכום חייב לשלם.

הנה המהרש"ם בספרו דעת תורה יור"ד סימן ר"ג כתב דמה שנוהגים להבטיח בעת העליה לתורה, אין זה בכלל נדר, שהרי לא אמר כלום ובמה מתחייב.

ומביא ראייה: מדברי האור זרוע הלכות שבת סימן נ' שכתב בהא דנודרין בשבת במי שברך איך מותר, אלא מה שהש"צ אומר בעבור שנדר אין כאן נדר כלל, ואפילו צוהוה העולה לברכו, כיון שהעולה אינו אומר אני נודר אלא ששומע ושותק אינו נדר עכ"ל.

ומסיק המהרש"ם: דמ"מ חייב לקיים הבטחתו ע"פ מה דאיתא בש"ע בהג"ה יור"ד סו"ס רנ"ח וז"ל אם חשב בלבו ליתן איזה דבר לצדקה חייב לקיים מחשבתו ואין צריך אמירה, א"כ ה"נ אע"ג דלא אמר בפיו שיתן, מ"מ כיון שחשב בלבו לתת צריך לקיימו.

אבל לשיטת הט"ז אור"ח סימן תקס"ב ס"ק ח' דבמחשבה יש להקל לענין צדקה ואין חיוב לתת, א"כ ה"נ כאן אין חיוב לתת מה שחשב.

וכן בשו"ת דובב מישרים חלק א' סימן פ"ז דן בקושיא הנ"ל במה מתחייבים אלו העולים בתורה הרי לא אמר כלום שיתן ע"ש.

ובספר ערך שי יור"ד סימן ר"ג כתב דמ"מ כופין לתת מה שנדרו לגבאי, משום קנין סיומתא דכיון דנהגו שהעולה בתורה נותן סכום ומתחייב לכן חייב לתת.

מעדני אשר: יש לדון בזה ע"פ מה שכתב בשו"ת דברי יציב חו"מ סימן נ"ב בהבנת דרכי משה שמביא מהרא"ש דקנין סיומתא אינו שייך רק במעשה ולא בדיבור לפי הנ"ל א"א לתרץ כנ"ל.

מעדני אשר: אפשר דהחיוב לשלם מדין ידות נדרים, דלא גריע מהאומר אהא ונזיר עובר לפניו דהויה נזיר עיין נזיר ב' ע"ב א"כ ה"ה הכא כיון שהגבאי אומר בעבור שיתן והנדרן אומר הסכום הויה יד לנדר, וכן אמר לי הגאון המפורסם רבי נפתלי נוסבוים שליט"א ראש ישיבת חיי משה

ועוד: כיון דהעולה עונה אמן על המי שברך הויה כאילו מתחייב על הכל, כך אמר לי מו"ח הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א.

איך מותר לומר בסיום מסכתא הדרן עלך הרי הויה נדר והרבה לא מקפידים לקיימו?

קימ"ל יור"ד סימן ר"ג ומקורו מגמ' נדרים ח' ע"א האומר אשכים ואשנה פרק זה הויה נדר גמור, וחייב לקיימו.

יש להקשות: על מה נהגו העולם לומר בסיום מסכתא הדרן עלך, הרי כיון שאומר שיחזור חייב לקיים את זה מדין נדר, וחזינן הרבה דלא מקפידים אח"כ לקיים את זה, ובהרבה מקומות נוהגים לומר הדרן עלך בלי נדר, אבל מ"מ קשה על אותם שאינם אומרים בלי נדר, איך אינם מקפידים לקיים את נדרם, כך הקשה בשו"ת שבט הקהתי חלק ה' סימן קע"ג להגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א.

ותירץ: דלשיטת הראשונים שם בסוגיא דדוקא כשאומר בלשון שבועה אז חייב לקיימו, א"כ א"ש בפשטות, דבסיום מסכתא כיון שאינו אומר בלשון שבועה אינו חייב לקיימו.

אלא אפילו לשיטת הראשונים דאפילו בלא לשון שבועה נמי חייב לקיימו א"ש, דכיון דאין דעתו לחזור בשעה שאומר הדרן עלך תו לא הויה נדר, דבנדר בעינן שיהא פיו ולבו שוין, ובשלמא כשאומר אשנה פרק זה הויה אז בדעתו לשנות הפרק והויה פיו ולבו שוין, משא"כ כשאומר הדרן אין דעתו למה שאומר ואינו מכוין משמעות התיבה של הדרן עלך, כך תירץ בשבט הקהתי חלק ה' סימן קע"ג.

ועוד: דהדרן הזה אינו בגדר נדר, אלא בגדר תפלה שמבקש שיוכל לחזור עוד הפעם על המסכתא, אבל אין מתכוין לקבל על עצמו קבלה שיחזור עוד הפעם, כך תירץ הנ"ל, וכן תירץ לי הגאון רבי יעקב סופר שליט"א רב קהלת ערלוי ביתר.

ועוד: ע"פ מה שכתב במנחת שלמה סימן צ"א ס"ק כ' דלענין זה דנקטינן שכל האומר אשנה פרק זה נדר גדול לאלקי ישראל מיסתבר דשפיר מהני מה שרגילים להתנות בערב ראש השנה דאינו רוצה שיהא כלל נדר, דכיון דהוא בעצמו הרי אין כוונתו כלל לנדר ורק התורה עשאתו נדר, לכן בכה"ג שגילה דעתו מקודם והתנה בפירוש דאינו רוצה כלל שיהיה נדר, אינו נדר, לפי הנ"ל א"ש נמי שפיר על מה שמכוין לומר לשון הדרן, דבכה"ג שלא כיון לשם נדר, סמכינן על המסירת מודעה שמסר בערב ראש השנה, דיתבטלו כל הנדרים, כך כתב בשו"ת שבט הקהתי חלק ה' סימן קע"ג.

מדוע קטנים שהגיעו לגיל י"ב שנה אינם עושים התרת נדרים הרי הם מוזהרים על נדרים?

בפרשתן ל' ג' לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה.

איתא בש"ך על התורה בפרשתן, מובא בברכי יוסף סימן תקפ"א ס"ק כ"א, וכן כתב בשערי תשובה הלכות ראש השנה סימן תקפ"א דמפסוק הנ"ל יש רמז למה דאיתא בקדמונים דצריך לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה, והרמז "לא יחל דברו ככל סופי תיבות אלול.

קימ"ל יור"ד סימן רל"ג קטן המופלא הסמוך לאיש נדריו קיימים, דהיינו מגיל י"ב שנה.

יש להקשות: מדוע קטנים שהגיעו לגיל י"ב לא נהגו לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה, על הנדרים שלהם, הרי נדריהם קיימים.

איכא כמה תרוצים

א. ע"פ מה שכתבו הראשונים והאחרונים מאירי נדה מ"ו ע"ב, וכן בריטב"א שם, ובשו"ת חקרי לב יור"ד ח"ג סימן ס', ובשו"ת שו"מ ח"ג סימן י"ז, ובמנחת חנוך מצוה ל', ועיין בשו"ת התעררות תשובה

ח"א סימן שס"ז תמה על מה שכתב המג"א אור"ח סימן תקע"א ס"ק ג' דקטן בן י"ב שנה שקבל תענית נדרו קיים, משמע מדבריו שמופלא הסמוך לאיש מצווה על נדריו דלהלכה הא דמופלא הסמוך לאיש נדריו קיימים, ה"מ לגבי אחרים דאם אסר ככר על אחרים או הקדיש אסור לאכלם, אבל הוא אינו מצוה כלל דקטן הוא, ומאי שנא משאר מצות דאינו מתחייב ואינו נענש כיון שקטן, לפי זה אתי שפיר דכיון דהמופלא הסמוך לאיש אינו מצוה כלל על איסור נדרים, לכך אינם עושים התרת נדרים, מעדני אשר.

ב. ע"פ מה שנסתפק במשנה למלך פ"ב מהלכות נזירות הי"ג, מובא במנחת חינוך בפרשתן, וכן בשו"ת צפנת פענח סימן צ"ח דאפשר דקטן המופלא הסמוך לאיש אינו יכול לישאל על נדרו, דרק לענין שהנדר שלו חל יש פסוק מיוחד, אבל לענין שאלה שאין פסוק שמופלא הסמוך לאיש יכול לישאל על נדרו אינו יכול לישאל על נדרו, וכן כתב בשו"ת רב פעלים ח"א סימן ל"ח דמופלא הסמוך לאיש יש להחמיר שלא להתיר לו נדר בקטנתו, כיון דנדריו נדרים, ולישאל אינו יכול, ועיין באמרי בינה יור"ד הלכות נדרים סימן כ"ח לפי זה אתי שפיר מדוע מופלא הסמוך לאיש אין עושה התרת נדרים, מעדני אשר, ועיין בשו"ת דברי משה סימן ס"ו.

ישמח לב מבקשי ה'

לקראת חג הסוכות הבעל"ט יצא לאור בעזרת השם הספר הנפלא שרבים ציפו לו **"מעדני אשר חג הסוכות"**

חקירות הלכתיות בכל הענינים השייכים לחג
"אכילה ושתיה בסוכה" "ארבעת המינים" "דפנות וסכך הסוכה" "מצטער פטור מהסוכה"
"מצות ושמחת בחגך" "עליה לרגל"

כל מי שמעונין לייטול חלק בהוצאות הספר יפנה לטל' 0533 166560

גליון זה נודב ע"י ידידינו
שלוחא דרבנן מאיר פנים לכל אדם
הרב **משה אבוטבול** שליט"א
ראש עיריית בית שמש ומח"ס הנפלא תורת משה
לרגל שמחת אירוסיתו תחי' במז"ט עב"ג
הבה"ח המופלג בתור"ש כמר **ישראל קשת** נ"ו
מבחיירי ישיבת אהל יוסף
יהא רעוא שבזכות זיכורי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי חלציו
ויצליח בכל אשר יפנה.

גליון זה נודב לעילוי נשמת
האשה החשובה
מרת שיינדל רייזמן בת הרב צבי הלוי ע"ה
נפטרה ה' מנ"א תשנ"ז
ת.נ.צ.ב.ה

גליון זה נודב לעילוי נשמת ידידינו
הרבני הנגיד הרב **חיים ז"ל בן הרב פנחס שליט"א** גראס
בארא פארק
מח"ס הנפלא נעימת החיים
שהיה קורא בשקיקה את הגליונות והיה רושם הערות על הדף
נלב"ע ג' מנחם אב תשע"א ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה החשובה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב ישכר **דוב פינטער** שליט"א אנטוורפן
לעילוי נשמת אביו ידידינו
הרה"ג **מרדכי מאיר פינטער** ז"ל
נלב"ע ב' תמוז האי שתא
הונצח לרגל השלושים
ת.נ.צ.ב.ה

גרפיקה, עימוד ועיצוב: מנשה הורוביץ | 052-7613021 | עיצוב ועריכת גלויות לספרי קודש: chomer11@gmail.com

החז"ץ